

Gobièrnu di Kòrsou

STATEN VAN CURAÇAO

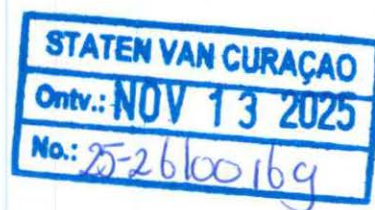
Ontv.: NOV 13 2025

No.: 2025-2026/00169

MEMORIE VAN TOELICHTING SUPPLETORE BEGROTING VAN CURAÇAO VOOR HET DIENSTJAAR 2025

STATEN VAN CURAÇAO ZITTING 2025– 2026

STATEN VAN CURAÇAO

ZITTING 2025 – 2026 - 247

LANDSVERORDENING van de
tot wijziging van de Landsverordening van
de 17de 2024 tot vaststelling van de Begroting
van Curaçao voor het dienstjaar 2025 (eerste
suppletoire begroting 2025)

Memorie van Toelichting

No. 3

ALGEMENE BESCHOUWING

Inleiding

De onderhavige landsverordening strekt tot wijziging van de Landsverordening van de 17de december 2024 tot vaststelling van de begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2025.

In het onderhavige ontwerp wordt de Landsverordening tot vaststelling van de Begroting van Curaçao voor het dienstjaar 2025 gewijzigd teneinde de wijziging van de begroting van het Land voor het dienstjaar 2025 bij landsverordening, met inachtneming van artikel 46 van de Landsverordening comptabiliteit 2010, vast te stellen.

Daarnaast wordt de aankoop van een nieuwe onderzeese zeekabel via het CELIA-project in onderhavige landsverordening opgenomen.

Verder wordt de raming van de belastingen aangepast op basis van realisatiecijfers van de eerste 7 maanden van het jaar. Voorts zijn de personeelsuitgaven zijn aangepast aan de hand van de realisatiecijfers van de eerste acht maanden van het jaar.

De regering heeft tevens de raming voor het aantrekken van leningen ter financiering van investeringen via de kapitaalmarkt verlaagd. De investeringen worden gedeeltelijk gefinancierd via de kapitaalmarkt en gedeeltelijk via eigen middelen, waarbij de vrijval van reserves wordt ingezet voor de financiering van de kapitaaldienstuitgaven.

Staatsorganen en Overige Algemene Organen

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	-3.618.680	-3.618.680	-3.618.680	-3.618.680
01 - Bestuursorganen	-3.230.174	-3.230.174	-3.230.174	-3.230.174
02 - Algemeen beheer Staatsorganen	-2.450.105	-2.450.105	-2.450.105	-2.450.105
14 - Defensie	2.061.599	2.061.599	2.061.599	2.061.599

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	27.000	27.000	27.000	27.000
02 - Algemeen beheer Staatsorganen	27.000	27.000	27.000	27.000

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Er is een budgetneutrale begrotingswijziging geschied op de Kapitaaldienst van de Staten, opdat de Staten de ontwikkeling van een maatwerksoftware konden finaliseren.

Bij de invoering van de begrotingscijfers in het Enterprise One-systeem is per abuis een fout ingeslopen met betrekking tot de begroting van de Algemene Rekenkamer Curaçao (ARC).

Om deze omissie te corrigeren, is een bedrag van Cg. 27.000 overgeheveld van de stelpost onvoorzien.

Ministerie van Algemene Zaken

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	-1.564.350	-1.514.350	-1.514.350	-1.514.350
01 - Bestuursorganen	-149.290	-149.290	-149.290	-149.290
03 - Algemeen beheer Algemene Zaken	-590.649	-590.649	-590.649	-590.649
07 - Overige Algemene Zaken	-824.411	-774.411	-774.411	-774.411

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Tevens is door het Ministerie van Algemene Zaken een bijdrage in de organisatiekosten aangaande de Korpsviering 2025 van Cg 50.000 geleverd.

Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	1.530.696	4.430.696	4.430.696	4.430.696
04 - Alg.beh.Best., Plann. Dnstverl	7.290.512	7.190.512	7.190.512	7.190.512
05 - Wachtgeldten Pensioenen	-5.000.000	-2.000.000	-2.000.000	-2.000.000
06 - Statistiek	745.731	745.731	745.731	745.731
08 - Ov.Bestuur, Plann. Dnstverl.	1.422.549	1.422.549	1.422.549	1.422.549

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	1.500.000	-	-	-
04 - Alg.beh.Best., Plann. Dnstverl	1.500.000	-	-	-

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.
- o de vergoeding van overwerk aan ondersteunend personeel van de Shared Service Organisatie (SSO), dat ter beschikking is gesteld aan het Ministerie van Financiën binnen de afdeling Agenda. Deze voorziening is noodzakelijk teneinde de wettelijke termijnen na te komen en de continuïteit alsmede de doelmatigheid van de werkzaamheden te waarborgen. De hiermee gemoeide uitgaven zullen worden bekostigd door middel van een verhoging van de begrotingspost van de SSO, ten laste van het Ministerie van Financiën.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Kapitaaldienst

Voor de financiering en implementatie van het project “*Riba e Luga*” van het ministerie van Justitie is het bedrag van Cg 1.5 mln overgeheveld vanuit het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening naar het Ministerie van Justitie. Dit vanwege het tekort op de begroting van het ministerie van Justitie om dit project uit te kunnen voeren. Het primaire doel van het project “*Riba e Luga*” is de registratie van ongedocumenteerde personen op Curaçao. Deze registratie is van cruciaal belang voor het verkrijgen van kwantitatief inzicht in de omvang van deze demografische groep binnen onze samenleving

Ministerie van Justities

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	22.130.971	22.130.971	22.130.971	22.130.971
01 - Bestuursorganen	-44.676	-44.676	-44.676	-44.676
10 - Alg.beh. Openb.orde Veiligh.	2.309.477	2.309.477	2.309.477	2.309.477
11 - Rechtswezen	1.121.837	1.121.837	1.121.83	1.121.83
12 - Politie	13.917.588	13.917.58	13.917.58	13.917.58
13 - Brandweer en Rampenbestrijding	2.428.786	2.428.786	2.428.786	2.428.786
14 - Defensie	732.839	732.839	732.839	732.839
16 - Gevangeniswezen	4.972.616	4.972.616	4.972.616	4.972.616
17 - Opvoedingswezen	1.281.602	1.281.602	1.281.602	1.281.602
18 - Overig Ministerie van Justitie	-4.589.098	-4.589.098	-4.589.098	-4.589.098

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	6.500.000	-	-	-
10 - Alg.beh. Openb.orde Veiligh.	800.000	-	-	-
12 - Politie	235.000	-	-	-
13 - Brandweer en Rampenbestrijding	5.000.000	-	-	-
16 - Gevangeniswezen	375.000	-	-	-
17 - Opvoedingswezen	90.000	-	-	-

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.
- o invulling van vacatures naar aanleiding van Thema H18 "Versterking Rechtstaat" bij het Landspakket

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Gewone Dienst

Voor de financiering van de Korpsweekviering 2025 (Politie) voor het bedrag van Cg. 141.835, zijn de ministeries van Algemene Zaken (Cg. 50.000) en Financiën (Cg. 41.835) bereid bevonden om in totaal een bijdrage van Cg. 91.835 te leveren en de rest (Cg. 50.000) zal worden bekostigd uit het Criminaliteitsfonds van het ministerie van Justitie.

Tevens is vanuit het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties een bijdrage van Cg 137.879,58 verstrekt aan Curaçao, in het kader van de uitvoering van projecten behorende tot het Landspakket.

Kapitaaldienst

De budgetneutrale verhoging van *de kapitaaldienst* is specifiek geoormerkt voor de realisatie van een nieuwe brandweerkazerne te Banda Riba. Dit betekent dat de totale overheidsbegroting ongewijzigd blijft, maar de nodige fondsen efficiënt worden toegewezen aan dit cruciale project. Deze wijziging is van essentieel belang voor de versterking van de lokale veiligheid en hulpverlening in de regio, omdat de bouw van de kazerne naar verwachting de responstijden van de brandweer aanzienlijk zal verbeteren. De middelen die hiervoor zijn vrijgemaakt, komen van het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn.

Voor de financiering en implementatie van het project "*Riba e Luga*" van het ministerie van Justitie is het bedrag van Cg 1.5 mln overgeheveld vanuit het ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening naar het ministerie van Justitie. Het primaire doel van het project "*Riba e Luga*" is de registratie van ongedocumenteerde personen op Curaçao. Deze registratie is van cruciaal belang voor het verkrijgen van kwantitatief inzicht in de omvang van deze demografische groep binnen onze samenleving

Tevens heeft het ministerie van Justitie verschillende begrotingsposten van hun kapitaaldienst aangevuld (Cg 2.406.400) voor de volgende redenen:

1. Om op zeer korte termijn adequate werkplekken te creëren voor het personeel dat geworven wordt;
2. Voor het voorkomen van kapitaalvernietiging, daar er reeds gestart is met de verbouwing en groot onderhoud van het gebouw te Wilhelminaplein;
3. Vanwege vluchtgevaar van de gedetineerden is de omheining bij de Korps Politie Curaçao (KPC) noodzakelijk en acuut;
4. Vanwege mogelijke lekkages in de regentijd is de renovatie van het dak van Opleidingsinstituut Rechtshandhaving & Veiligheidszorg(ORV) ook noodzakelijk en
5. Door de beperkte capaciteit van de cellen in de Sentro di Detenshon i Korekshon Kòrsou (SDKK) moeten er meer cellen bijgebouwd worden.

Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	3.32.127	2.477.127	2.477.127	2.477.127
01 - Bestuursorganen	-44.993	-44.993	-44.993	-44.993
20 - Algemeen beheer VVRP	1.182.407	1.182.407	1.182.407	1.182.407
21 - Openbare werken	1.701.9310	851.931	851.931	851.931
22 - Verkeer en vervoer	217.016	217.016	217.016	217016
23 - Luchtvaart	623.803	623.803	623.803	623.803
24 - Meteorologische aangelegenh.	299.967	299.967	299.967	299.967
27 - R.O., woning en bouwgr.expl.	1.436.996	1.436.996	1.436.996	1.436.996
28 - Overige VVRP	-2.090.000	-2.090.000	-2.090.000	-2.090.000

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	29.000.000	-	-	-
28 - Overige VVRP	29.000.000	-	-	-

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Kapitaaldienst

De aankoop van een nieuwe onderzeese zeekabel via het CELIA-project is van strategisch belang voor Curaçao, omdat de bestaande kabels verouderd zijn en het eiland afhankelijk is van slechts één werkende kabel (PCCS). De nieuwe kabel zal de digitale infrastructuur moderniseren en de internationale connectiviteit versterken, wat essentieel is voor de continuïteit van diensten, economische ontwikkeling en digitale onafhankelijkheid. De investering bedraagt circa Cg 44,6 miljoen, waarvan Cg 25,0 miljoen in 2025 wordt betaald.

De PCCS-kabel vormt een cruciaal back-upsysteem voor Curaçao's internationale internetverbindingen, vooral nu twee van de drie oorspronkelijke kabels hun levensduur hebben overschreden. Curaçao is daardoor afhankelijk van deze enkele kabel, waardoor versterking van het back-upsysteem essentieel is om de digitale infrastructuur betrouwbaar te houden. Aquatel N.V. investeert hierin, terwijl de regering de financiering voorfinanciert (Cg4,0 miljoen in 2025).

Algemene Beschouwing-8

Om dit te financieren, wordt een bedrag van Cg 29,0 miljoen uit het Floating Offshore Wind-project en de post Onvoorzien op de kapitaaldienst gehaald, omdat het windproject voorlopig niet wordt uitgevoerd en de middelen daardoor nu beschikbaar zijn voor het CELIA-project.

Voor het bekostigen van project “Pasku Fiesta di Lus” is een overheveling van middelen noodzakelijk. Het betreft een bedrag van Cg. 850.000,-, dat zal worden ingezet ter dekking van de geraamde kosten, zodat de uitvoering van het project conform planning kan plaatsvinden. De overheid levert jaarlijks een financiële bijdrage aan dit project, aangezien het wordt beschouwd als een maatschappelijk verantwoorde taak van de overheid.

Daarnaast wordt een bedrag van Cg. 17.458,20 bestemd voor de uitbreiding van de functionaliteiten van de bestaande webapplicatie bij de Uitvoeringsorganisatie Verkeer en Vervoer (OUVV). Met deze uitbreiding wordt beoogd de digitale dienstverlening te versterken, de gebruiksvriendelijkheid te verbeteren en de efficiëntie van de werkprocessen te optimaliseren. Tevens draagt de uitbreiding bij aan het verlagen van de werkdruk voor medewerkers, doordat bepaalde processen verder geautomatiseerd en vereenvoudigd kunnen worden.

Ministerie van Economische Ontwikkeling

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	(533,529)	(533,529)	(533,529)	(533,529)
01 - Bestuursorganen	-260.586	-260.586	-260.586	-260.586
30 - Alg. beheer Economische Ontwikkeling	1,230,729	272,439	272,439	272,439
31 - Handel en Ambacht	224,651	-80,349	-80,349	-80,349
32 - Economische Samenwerking	572,265	-37,735	-37,735	-37,735
34 - Econ.Ontwikkeling en Innovatie	-2,280,588	-490,588	-490,588	-490,588
38 - Overige Econom. Ontwikkeling-	20,000	63,290	63,290	63,290

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	-25.000.000	-	-	-
01 - Bestuursorganen	250.000	-	-	-
30 - Alg. beheer Econom. Ontwikkel.	-24.400.000	-	-	-
31 - Handel en Ambacht	850.000	-	-	-
34 - Econ.Ontwikkeling en Innovatie	-1.700.000	-	-	-

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Verder zijn wijzigingen uitgevoerd voor het dekken van de salariskosten in verband met de benoeming van een Financieel Medewerker D en een Financieel Controller C in de ministeriële staf van het ministerie Meconomische Ontwikkeling per 1 november 2024 (ten bedrage van Cg 83.300) en het her prioriteren van beleid binnen het ministerie van Economische Ontwikkeling (Cg 2.500.000).

Kapitaaldienst

De betrokken budgetneutrale verschuiving binnen het ministerie van Economische Ontwikkeling is uitgevoerd in verband met het prioriteren van beleid en de daaraan verbonden projecten (ten bedrage van (Cg 1.700.000).

Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur-55.282 en Sport

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	14.423.675	6.103.383	6.103.383	6.103.383
01 - Bestuursorganen	-55.282	-55.282	-55.282	-55.282
40 - Algemeen beheer OWCS	1.435.002	978.110	978.1100	978.1100
41 - Examenaangelegenheden	446.299	446.299	446.299	446.299
42 - Openbaar funderend onderwijs	979.568	822.568	822.568	822.568
43 -Bijzonder funderend onderwijs	2.716.200	-	-	-
44 - Openbaar funderend onderwijs	1.431.126	1.165.126	1.165.126	1.165.126
45- Bijzonder speciaal onderwijs	271.900	-	-	-
46- Openbaar voortgezet onderwijs	1.819.200	1.819.200	1.819.200	1.819.200
47- Bijzonder voortgezet onderwijs	5.787.900	-	-	-
48 -Bijzonder hoger onderwijs	-	-	-	-
49 - Gemeensch. Uitgaven Onderwijs	-358.234	-358.23	-358.23	-358.23
50 - Overige onderwijs	-1.754.389	-867.789	-867.789	-867.789
51 - Cultuur en Sport algemeen	275.291	275.291	275.2910	275.291

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	597.123	-	-	-
53 - Sport	125.431	-	-	-
58 -Overige Cultuur en Sport	471.692	-	-	-

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	-430.892	-	-	-
40 - Algemeen beheer OWCS	-430.892	-	-	-

Gewone Dienst

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

De Uitvoeringsorganisatie Onderwijs & Wetenschap heeft voorlopig een subsidie van Cg 430.892 ontvangen van het ministerie Binnenlandse Zaken om het project “Nieuwe bekostigingsstelsel voor het onderwijs” te financieren. De wijzigingen die doorgevoerd zijn voor de ontvangen subsidie, die als inkomsten is verantwoord en de hieraan verbonden uitgave m.b.t. de te verstrekken opdracht.

De wijzigingen op de posten van het openbaar onderwijs betreffen verder de aanvulling van de onderhoudsposten, om onderhoud die urgent noodzakelijk is te kunnen plegen aan de openbare scholen en de Dienst Openbare Scholen. Dit was mogelijk door verlaging van een post bij het openbaar voortgezet onderwijs, die geen consequenties zal hebben op de doorgang en kwaliteit van dit onderwijstype.

De wijzigingen op de relevante begrotingsposten van het bijzonder onderwijs hebben betrekking op de aanvulling van de tekorten om de voorlopige voorschotvergoedingen van augustus tot en met december 2025 van het schooljaar 2025 - 2026 bij wijze van voorschot aan de bijzondere schoolbesturen te kunnen uitbetalen.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost onvoorziene uitgaven en door afvoering van het overschot op de post bijzonder vakonderwijs.

Kapitaal Dienst

Op de Kapitaal Dienst van het ministerie van OWCS zijn een aantal wijzigingen doorgevoerd, te weten:

1. Om een bedrag van Cg 125.431 aan Fundashon Desaroyo Deportivo Kòrsou (FDDK) beschikbaar te kunnen stellen om de noodzakelijke werkzaamheden m.b.t. de vernieuwing van de lichtmasten van de sportfaciliteit Victory Boys te kunnen afronden;
2. Het restantbedrag van Cg 597.123 dat het ministerie van OWCS naar aanleiding van de verkoop van UTS is toebedeeld, maar in 2024 op de Kapitaaldienst van het ministerie van OWCS nog niet heeft kunnen worden besteed aan de verbetering van faciliteiten in het sportdomein en of de renovatie van Landhuis Hel, zal overeenkomstig artikel 48, leden 1 en 2, van de Landsverordening Comptabiliteit 2010 worden overgeheveld en toegevoegd aan de Kapitaaldienst van het dienstjaar 2025.

Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid & Welzijn

In het kader van de eerste Suppletoire Begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	1.254.515	1.254.515	1.254.515	1.254.515
01 - Bestuursorganen	-66.282	-66.282	-66.282	-66.282
60 - Algemeen beheer SOAW	542.876	542.876	542.876	542.876
61 - Bijstandverlening	14.966	14.966	14.966	14.966
62 - Werkgelegenheid	634.245	634.245	634.245	634.245
63 - Maatschap. Begeleid. en Advies	-100.215	-100.215	-100.215	-100.215
66- Landsbemiddelaar	-17.681	-17.681	-17.681	-17.681
68 - Ov.Soc.Voorz. Maatsch.Dnstverl	246.606	246.606	246.606	246.606

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	-5.000.000	-	-	-
61 - Bijstandverlening	-5.000.000	-	-	-

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Tevens wijzigingen ter financiering van de tijdelijke aanstelling van personeel.

De regering van Curaçao heeft besloten tot een budgetneutrale verlaging van de kapitaaldienst ten gunste van de realisatie van een nieuwe brandweerkazerne in Banda Riba. Deze prioriteitswijziging is gekozen vanwege de urgentie van de lokale veiligheid en hulpverlening in die regio.

De middelen die momenteel voor dit project worden ingezet, komen in de begroting van 2026 weer beschikbaar.

Ministerie van Gezondheidszorg, Milieu en Natuur

In het kader van de eerste Suppletoire begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	6.216.405	3.932.734	3.932.7340	3.932.734
01 - Bestuursorgaan	-13.550	-13.550	-13.550	-13.550
70 - Alg. beh. Gezondh. Mil. Natuur	1.962.431	1.685.178	1.685.178	1.685.178
71 - Prev. en Curat. Gezondheidsz.	1.073.648	1.373.798	1.373.798	1.373.798
72 - Ambulancevervoer	-190.850	-	-	-
75 - Agrar. Zaken, Jacht, Visserij	1.651.324	155.743	155.743	155.743
76 - Milieubeheer	1.806.565	1.506.565	1.506.565	1.506.565
78 - Ov. Uitg. Gezondh. Mil. Natuur	-73.163	-775.000	-775.000	-775.000

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Inkomsten	-277.25300	-	-	-
70 - Alg. beh. Gezondh. Mil. Natuur	-277.2530	-	-	-

	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	-	-	-	-
75 - Agrar. Zaken, Jacht, Visserij	400.000	-	-	-
76 - Milieubeheer	-400.000	-	-	-

Deze wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze budgetneutrale verschuivingen zijn gedaan vanuit de stelpost salarissen.

Toelichting op uitgaven uit de gewone dienst ten behoeve van sociale en maatschappelijke projecten.

1. Project Totolika – Realisatie woonunits.

Voor de bouw van 40 woonunits ten behoeve van het project Totolika is een bedrag van Cg. 1.000.000 ingezet. Dit project maakt het mogelijk dat mensen met een verstandelijke beperking, onder begeleiding van de Stichting Gehandicapt en Revalidatiezorg (SGR-Groep), zelfstandig kunnen wonen.

2. Stichting Banda Bou – Transport thuiszorg.

Er is een bedrag van Cg. 85.827 overgeheveld om Stichting Banda Bou in staat te stellen een nieuwe transportbus aan te schaffen. De huidige bussen zijn verouderd, wat de continuïteit van thuiszorg voor hulpbehoevende ouderen in gevaar brengt.

3. ABC-busbedrijf – Verlaging bustarief ouderen.

Ter bevordering van de mobiliteit van ouderen is een bedrag van Cg. 350.000 overgeheveld voor het subsidiëren van het bustarief bij het ABC-busbedrijf.

4. Dog Center – Tijdelijke ondersteuning i.v.m. ontruiming.

Stichting Dog Center heeft vanuit het Ministerie een beschikking ontvangen waarin een termijn van zes maanden werd gesteld voor ontruiming van het terrein. Aangezien deze termijn inmiddels is verstreken, is er tijdelijk ondersteuning verleend ter waarde van Cg. 300.000.

5. Aanvulling dierenwelzijnsprojecten – Sterilisatie & chippen straathonden

Vanwege het aanhoudende probleem van zwervhonden is het noodzakelijk gebleken het project voor sterilisatie en chippen van honden voort te zetten. Er is een overheveling gerealiseerd ter versterking van het budget voor publieke voorlichting en uitvoering.

6. Salú Pa Tur – Continuering ondersteuning na wegvallen Amerikaanse subsidie.

Na de beëindiging van Amerikaanse subsidies aan twee stichtingen, als gevolg van beleidswijzigingen na de aanstelling van de huidige president Donald Trump, is lokale ondersteuning noodzakelijk gebleken. Om de continuïteit van de zorgverlening aan kwetsbare groepen binnen de samenleving te waarborgen, is een bedrag van Cg. 411.000 overgeheveld.

7. Fundashon PSI/Skuchami – Uitbetaling lumpsum personeel 2024–2025

Voor het uitkeren van een lumpsum-vergoeding van 1,56% aan het personeel van Fundashon Perspektiva Sosial Integral / Skuchami over de jaren 2024 en 2025, is een bedrag van Cg. 80.000 overgeheveld.

8. Klein Curaçao – Uitvoering ontwikkelingsplan in kader van LGO

Ter ondersteuning van het ontwikkelingsplan voor Klein Curaçao, in het kader van duurzame ontwikkelingsinspanningen binnen de Caribische LGO-regio's, is een bedrag van Cg. 277.252,79 overgeheveld. Het project maakt deel uit van een bredere samenwerking met de Europese Unie, waarin is vastgelegd dat uitvoering binnen een vastgesteld tijdpad dient plaats te vinden.

Het Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur (GMN) heeft in de loop van het begrotingsjaar diverse wijzigingen doorgevoerd binnen de kapitaaldienst. Deze wijzigingen betreffen zowel verhogingen als verlagingen van bepaalde begrotingsposten, met als doel het realiseren van urgente projecten binnen de werkterreinen van het ministerie.

Toelichting op uitgaven uit de Kapitaaldienst.

1. Bouw van extra hondenhokken

Ter vermindering van de overlast en het veiligheidsrisico veroorzaakt door zwerfhonden op straat, heeft het ministerie een bedrag van Cg. 100.000 aangewend voor de bouw van extra hondenhokken. Deze maatregel draagt bij aan de bescherming van zowel de lokale bevolking als toeristen.

2. Versnelling van het landbouwproject "Kunukero".

In het kader van voedselzekerheid is het project "Kunukero" versneld uitgevoerd. Dit project betreft een pilot die beoogt bij te dragen aan duurzame voedselproductie. Voor de financiering is zowel de gewone dienst als de kapitaaldienst aangewend. Het totaalbedrag aan kapitaaldienst dat hiermee gemoeid is, bedraagt Cg. 1.725.000.

3. Aanschaf vuilniswagens voor strandreiniging.

Voor het verbeteren van de hygiëne en het algemene aanzien van publieke stranden, heeft het ministerie twee kleine vuilniswagens aangeschaft, ten behoeve van de schoonmaakkploegen. Deze investering, ter waarde van Cg. 500.000, maakt het mogelijk om efficiënter en effectiever te werken aan schonere recreatiegebieden.

4. Realisatie meetunit.

In lijn met het streven naar verbeterde monitoring en gegevensverzameling dient er uiterlijk eind 2025 een meetunit te worden opgeleverd. Tijdens de voorbereidende fase bleek dat er aanvullende aanpassingen noodzakelijk waren om de meetunit conform de vereiste specificaties op te leveren. Voor deze aanpassingen is een bedrag van Cg. 195.800 besteed.

Ministerie van Financiën

In het kader van de eerste Suppletoire begroting 2025 zijn de volgende middelen per functie opgevoerd/afgevoerd:

	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Uitgaven	-49.448.798	-38.561.145	-38.561.145	-38.561.145
01 - Bestuursorganen	-42.993.	-42.993	-42.993	-42.993
90 - Algemeen beheer Financiën	-705.2750	-355.275	-355.275	-355.275
91 - Belastingen	666.616	666.616	666.616	666.616
95 - Algemene Uitgaven en Inkomsten	-48.221.853	-37.784.200	-37.784.200	-37.784.200
98 - Ov. Financ.Alg. Dekkingsmidd.	-1.145.293	-1.045.293	-1.045.293	-1.045.293
	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Uitgaven	-4.624.123	-	-	-
95 - Algemene Uitgaven en Inkomsten	-4.624.123	-	-	-
	2025	2026	2027	2028
Gewone Dienst Inkomsten	5.300.000	908.400	-6.511.300	-12.776.000
91 - Belastingen	-5.300.000	908.400	-6.511.300	-12.776.000
	2025	2026	2027	2028
Kapitaal Dienst Inkomsten	27.900.000	-	-	-
93 - Geldleningen	27.900.000	-	-	-

Gewone Dienst Uitgaven

De opwaartse wijzigingen betreffen de functionele boeking voor:

- o de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
- o de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
- o een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
- o de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

Deze neerwaartse aanpassing is bedoeld ter dekking van de functionele boekingen van de salarissen en sociale lasten bij alle staatsorganen en ministeries.

Verder zijn er op de Gewone dienst bij het ministerie van Financiën ook verschillende neerwaartse wijzigingen doorgevoerd voor het dekken van de kosten gemoeid aan verschillende projecten bij de verschillende ministeries zoals Fiesta di Lus, overwerk bij de SSO, het bouwen van woonuuts door stichting Totolika, de aanschaf van een transportbus voor stichting Thuiszorg Banda'bou, en het verlagen van het bustarief voor ouderen.

Kapitaaldienst Uitgaven.

Om de PCCS-kabel te financieren, wordt een bedrag van Cg 4,0 miljoen uit de post onvoorzien op de kapitaaldienst gehaald.

De PCCS-kabel vormt een cruciaal back-upsysteem voor Curaçao's internationale internetverbindingen, vooral nu twee van de drie oorspronkelijke kabels hun levensduur hebben overschreden. Curaçao is daardoor afhankelijk van deze enkele kabel, waardoor versterking van het back-upsysteem essentieel is om de digitale infrastructuur betrouwbaar te houden. Aquatel N.V. investeert hierin, terwijl de regering de financiering voorfinanciert (Cg 4,0 miljoen in 2025).

V.w.b. de Kapitaaldienst van het ministerie van Financiën zijn er verder ook enkele wijzigingen doorgevoerd voor het dekken van projecten bij de verschillende ministeries zoals renovatie sportfaciliteiten door FDDK. Ook is correctie van een omissie in de begroting van de Alegemene Rekenkamer Curaçao meegenomen.

Gewone Dienst Inkomsten.

De belastingramingen zijn aangepast op basis van de realisatiecijfers van de eerste zeven maanden van het jaar. De projectie voor 2025, gebaseerd op de cijfers tot en met juli 2025, toont een lichte opwaartse bijstelling van Cg 5,3 miljoen voor de totale belastinginkomsten.

Hierdoor bedraagt de nieuwe projectie voor 2025 nu Cg 1.790,9 miljoen. Deze aanpassing is het resultaat van hogere opbrengsten uit de bijzondere invoerrechten op benzine.

Daarnaast wijken de belastingprojecties per belastingmiddel voor 2025 aanzienlijk af van de bedragen in de vastgestelde begroting. Dit wordt gecorrigeerd in de landsverordening. Voor het meerjarenbeeld is gebruikgemaakt van de meest recente groeiprojecties van de CBCS van juni 2025.

Kapitaal Dienst Inkomsten.

De regering van Nederland heeft, conform het advies van het College financieel toezicht (Cft), ingestemd met een gedeeltelijke herfinanciering van een vervallen lening ter waarde van Cg 140,0 miljoen. Concreet zal een bedrag van Cg 80 miljoen worden geherfinancierd. Het resterende bedrag van Cg 60 miljoen zal worden voldaan uit eigen middelen van het Land. Deze eigen middelen zijn deels afkomstig van het positieve saldo van de gewone dienst en deels uit inkomsten voortvloeiend uit het uitgeven van leningen.

Het Cft adviseerde om investeringen volledig met leningen te financieren. Desondanks heeft de regering besloten om van het totale investeringsbedrag van Cg 204 miljoen, een bedrag van Cg 147,7 miljoen via de kapitaalmarkt te financieren. Het resterende bedrag wordt met eigen middelen, middels het overschot op de gewone dienst, gefinancierd.

NOTA VAN FINANCIËN

0. INLEIDING

De informatiefunctie van de overheid is een functie die verantwoordelijkheden schept waaraan de verschillende onderdelen van de overheid moeten voldoen. In het licht van deze verantwoordelijkheden dient de Nota van Financiën geplaatst te worden.

In de Nota van Financiën worden de cijfers die opgenomen zijn in de eerste Suppletoire Begroting 2025 inzichtelijk gemaakt. In dit document is een toelichting op de cijfers gegeven. Naast deze toelichting wordt de lezer waar nodig inzicht gegeven in de totstandkoming van de cijfers zoals deze in de eerste Suppletoire Begroting 2025 worden gepresenteerd.

Deze suppletoire begroting is opgesteld naar aanleiding van voortschrijdend inzicht, nadere beschikbare realisatiecijfers over de eerste zeven maanden van 2025 en realisatiecijfers 2024, alsook adviezen van het College financieel toezicht Curacao en Sint Maarten (Cft). Met deze suppletoire begroting worden aanpassingen gedaan aan de vastgestelde begroting 2025.

In het eerste hoofdstuk wordt de financiële situatie van de overheid integraal weergegeven. Hierbij spelen de volgende aspecten een rol:

- a. Baten die niet verkregen worden aan de hand van belastingen, de zogenaamde niet-belastingopbrengsten, worden waar relevant nader toegelicht;
- b. De lasten worden gespecificeerd naar categorie.

In het tweede hoofdstuk worden de lasten per hoofdstuk weergegeven.

I. NOTA VAN FINANCIËN SUPPLETOIRE BEGROTING 2025

In dit hoofdstuk worden de begrotingscijfers gepresenteerd, inclusief een samenhangende toelichting op de verwachte baten en lasten in de eerste Suppletoire Begroting 2025.

Recapitulatie

In de recapitulatie worden de totaalbedragen van de eerste Suppletoire Begroting 2025 gepresenteerd. Ook worden de mutaties op de totaalbedragen verder inzichtelijk gemaakt aan de hand van relevante analyse van economische grootheden.

In Tabel 1 zijn de totaalbedragen van de eerste Suppletoire Begroting 2025 en de mutaties op de meerjarenbegroting gepresenteerd (in Cg miljoen).

Tabel 1. Mutatie op Recapitulatie

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Saldo gewone dienst	13,0	3,8	11,2	17,5
Baten	6,7	-0,9	6,5	12,8
Lasten	-6,3	-4,7	-4,7	-4,7
Saldo kapitaaldienst	-27,9	0,0	0,0	0,0
Baten	-27,9	0,0	0,0	0,0
Lasten	0,0	0,0	0,0	0,0
Begrotingssaldo	-14,9	-1,2	9,1	15,7

Financiële norm gewone dienst

De financiële normen schrijven een sluitende gewone dienst voor.

Voor 2025 laat de mutatie van het saldo op de gewone dienst een positief bedrag van Cg 13,0 miljoen zien. Dit betekent dat het oorspronkelijke overschot wordt verhoogd met Cg 13,0 miljoen. Als gevolg hiervan sluit de begroting voor 2025 op de gewone dienst met een positief saldo van Cg 75,2 miljoen (zie tabel 3).

In 2026 blijft de mutatie van het saldo positief, met een bedrag van circa Cg 3,8 miljoen, wat de toename van het overschot in dat jaar verder bevestigt. Ook in 2027 en 2028 is de mutatie van het saldo positief, met respectievelijk Cg 11,2 miljoen en Cg 17,5 miljoen. Dit geeft aan dat het overschot in deze jaren verder toeneemt.

Wat betreft de kapitaaldienst, is de mutatie in het saldo in 2025 negatief, namelijk circa Cg 27,9 miljoen. Als gevolg hiervan stijgt het tekort op de kapitaaldienst naar Cg 85,0 miljoen (zie tabel 3).

Tabel 2. Recapitulatie Vastgestelde Begroting in dienstjaar 2025

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Saldo gewone dienst	62,2	83,4	55,7	70,4
Baten	1.993,5	2.061,4	2.112,3	2.168,7
Lasten	1.931,3	1.978,0	2.056,6	2.098,3
Saldo kapitaaldienst	-57,1	-5,0	-5,2	-5,3
Baten	351,1	266,6	267,7	275,0
Lasten	408,2	271,6	272,9	280,3
Begrotingssaldo	5,1	78,4	50,5	65,0

Tabel 3. Recapitulatie Begroting 2025 inclusief suppletoire begroting

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Saldo gewone dienst	75,2	87,2	66,9	87,9
Baten	2.000,2	2.060,5	2.118,8	2.181,5
Lasten	1.925,0	1.973,3	2.051,9	2.093,6
Saldo kapitaaldienst	-85,0	-5,0	-5,2	-5,3
Baten	323,2	266,6	267,7	275,0
Lasten	408,2	271,6	272,9	280,3
Begrotingssaldo	-9,8	82,2	61,7	82,5

Ter financiering van de uitgaven op de kapitaaldienst, investeringen en aflossingen van leningen, worden diverse middelen ingezet. Hierbij wordt gebruikgemaakt van opgenomen leningen uit de kapitaalmarkt, vrijgekomen afschrijvingen, en de liquide middelen opgebouwd in de afgelopen jaren. Dus het begrotingssaldo, dat in feite het tekort op de kapitaaldienst is, van Cg 9,8 miljoen wordt gefinancierd door de liquide middelen.

Het baten- en lastenstelsel, dat is verankerd in de Landsverordening Comptabiliteit 2010, staat toe dat een lening op de kapitaaldienst als inkomsten wordt verantwoord, maar staat dit niet toe voor het gebruik van eigen middelen om investeringen te financieren. Dit komt omdat het hier gaat om het gebruik van al beschikbare middelen, en niet om de instroom van nieuwe middelen. Het financieren van investeringen met eigen middelen is dus een vorm van balansfinanciering, los van de gewone dienst.

Gewone dienst

In Tabel 4 worden de wijzigingen in het saldo op de gewone dienst ontleed in de voornaamste baten en lastencomponenten (in Cg miljoen).

Tabel 4. Mutatie op gewone dienst

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Baten	6,7	-0,9	6,5	12,8
Belastingopbrengsten	5,3	-0,9	6,5	12,8
Niet-belastingopbrengsten	1,4	0,0	0,0	0,0
Lasten	-6,3	-4,7	-4,7	-4,7
Beloning van personeel	-4,6	-4,7	-4,7	-4,7
Verbruik goederen en diensten	2,0	-	-	-
Afschrijving vaste activa	-	-	-	-
Interest	0,0	-	-	-
Subsidies	-2,5	-	-	-
Overdrachten	2,5	-	-	-
Sociale zekerheid	-3,1	-	-	-
Andere uitgaven	-0,6	-	-	-
Reserveringen	-	-	-	-
Saldo	13,0	3,8	11,2	17,5

BATEN

De mutatie in de baten in de jaren 2026 tot en met 2028 wordt voornamelijk veroorzaakt door de belastingopbrengsten. In 2026 daalt de belastingopbrengst met ongeveer Cg 0,9 miljoen, wat leidt tot een vermindering van de baten. In de jaren 2027 en 2028 neemt de belastingopbrengst weer toe, met respectievelijk circa Cg 6,5 miljoen en Cg 12,8 miljoen, waardoor de baten verbeteren.

Belastingopbrengsten

2025

De belastingramingen worden continu gemonitord om tijdig eventuele aanpassingen te kunnen verrichten. Inmiddels zijn de cijfers van de eerste zeven maanden van het jaar voor alle middelen bekend.

Gebaseerd op de realisatiecijfers tot en met juli, toont de projectie voor 2025 een (minimale) opwaartse aanpassing van Cg 5,3 miljoen voor de totale belastinginkomsten. De projectie voor het jaar 2025 bedraagt nu Cg 1.790,9 miljoen. Deze aanpassing is het gevolg van hogere opbrengsten uit de bijzondere invoerrechten op benzine. Daarnaast wijken de projecties van 2025 per belastingmiddel aanzienlijk af van de bedragen in de vastgestelde begroting van 2025. Dit is het geval voor de loonbelasting, winstbelasting, overdrachtsbelasting, onroerendzaakbelasting en omzetbelasting.

De wijzigingen per middel worden in het vervolg toegelicht.

Loonbelasting

In december 2024 hebben betalingen plaatsgevonden uit hoofde van indexering van salarissen en loontrede. De hieraan verbonden eenmalige loonbelastingafdrachten zijn grotendeels in de realisatiecijfers van januari 2025 verwerkt. Een correctie voor deze eenmalige afdrachten is op de realisatiecijfers van het eerste kwartaal toegepast, waardoor de aangepaste projectie 2025 verlaagd wordt met Cg 15 miljoen. De nieuwe projectie 2025 wordt Cg 425 miljoen.

Winstbelasting

De winstbelastingopbrengsten van de eerste zeven maanden geven een zeer positief beeld. Vooral in maart is de realisatie fors hoger dan verwacht, waardoor ook de projectie 2025 hoger uitvalt. Na afstemming met de Ontvanger wordt de nieuwe projectie 2025 voor winstbelasting opwaarts bijgesteld met Cg 19 miljoen naar Cg 152,1 miljoen.

Overdrachtsbelasting

De realisatiecijfers 2025 zijn in de eerste zeven maanden positiever dan verwacht. De projectie 2025 via de belastingmonitor valt veel hoger uit. Uit voorzichtigheidsoverwegingen wordt de projectie 2025 overdrachtsbelasting verhoogd met Cg 3 miljoen naar Cg 40,1 miljoen.

Onroerendzaakbelasting

De realisatiecijfers voor onroerendzaakbelasting tot en juli 2025 zijn lager dan begroot. Dit had onder andere te maken met het toen nog niet opleggen van OZB-aanslagen 2025. Inmiddels zijn deze aanslagen opgelegd en zijn de eerste opbrengsten hiervan in juli ontvangen. De projectie 2025 is vooralsnog lager dan in de vastgestelde begroting 2025. Uit voorzichtigheid wordt de projectie 2025 neerwaarts aangepast met Cg 22 miljoen tot Cg 65,1 miljoen dit jaar.

Omzetbelasting.

De omzetbelasting laat op basis van de realisatiecijfers van de eerste zeven maanden een hogere projectie zien. Verwacht wordt dat de inkomsten dit jaar hoger zullen uitvallen. In afstemming met de Ontvanger wordt de omzetbelasting begroting 2025 opwaarts bijgesteld met Cg 15 miljoen naar Cg 705,7 miljoen.

Accijns op benzine

De jaarprojectie 2025 wordt op basis van de eerste zeven maanden opwaarts bijgesteld met Cg 5,3 miljoen. Als de gemiddelde realisatie van dit jaar wordt doorgetrokken voor de rest van het jaar, dan zou de realisatie 2025 de begroting 2025 ruim overschrijden.

Meerjarig beeld

Voor het meerjarig beeld wordt gebruik gemaakt van de meest recente groeiprojecties van de CBCS van juli 2025.

In 2026 daalt de belastingopbrengst met ongeveer Cg 0,9 miljoen. In de jaren 2027 en 2028 neemt de belastingopbrengst weer toe, met respectievelijk circa Cg 6,5 miljoen en Cg 12,8

miljoen. De mutaties in het meerjarig beeld worden voornamelijk gedreven door de opwaartse aanpassing voor winstbelasting en omzetbelasting. Daarnaast is er sprake van signifiante neerwaartse aanpassingen betreffende de Loonbelasting (het meerjarig beeld rekent met de helft van de door de CBCS geschatte reële groeipercentage) en de onroerendzaakbelasting (na afstemming met de Ontvanger wordt de raming ontkoppeld van een verdere ophoging met de reële economische groei).

Tabel 5. Mutaties op de belastingopbrengsten

Omschrijving	2025	2026	2027	2028
Directe belastingen	-15,0	-19,0	-18,7	-19,1
Loon- en inkomstenbelasting	-15,0	-20,9	-22,9	-25,2
Winstbelasting	19,0	19,3	20,7	22,0
Onroerende Zaak Belasting	-22,0	-20,5	-20,4	-20,4
Motorrijtuigenbelasting	0,0	0,0	0,2	0,4
Overdrachtbelasting	3,0	3,1	3,4	3,7
Afvalstoffenbelasting	0,0	0,0	0,1	0,2
Zegelbelasting Doorvoervergoeding	0,0	0,0	0,1	0,1
Succesie & Overgangbelasting	0,0	0,0	0,1	0,1
Indirecte belastingen	20,3	18,1	25,1	31,8
Omzetbelasting	15,0	13,6	18,5	23,0
Invoerrechten	0,0	-0,7	0,7	2,0
Accijnzen	5,3	5,1	5,9	6,8
Totaal	5,3	-0,9	6,5	12,7

Niet-belasting inkomsten

De verhoging van deze inkomsten betreft de bijdragen van Nederland in de kosten voor het traject van het Landspakket. Deze stijging van de inkomsten is ook terug te zien in de verhoging van de uitgaven voor Verbruik goederen en diensten.

LASTEN

Beloning van Personeel

Binnen de categorie 'Beloning van personeel' zijn budgetneutrale verschuivingen opgenomen. Deze betreffen de functionele boeking voor:

1. de structurele verwerking van de in december 2024 betaalde indexering.
2. de in januari 2025 betaalde trede, de 3% lumpsum, de bashi premie en de indexering.
3. een verhoging van de vakantie-uitkering van 6 naar 8 procent.
4. de vacatures die in november 2024 zijn opengesteld en momenteel via wervings- en selectieprocedures worden ingevuld.

De personeelskosten kunnen met circa Cg 5 miljoen verlaagd worden. Deze schatting is gebaseerd op de geëxtrapoleerde uitgaven tot en met augustus 2025.

Verbruik goederen en diensten

Voor de uitvoering van het Landspakket worden de uitgaven voor Verbruik goederen en diensten verhoogd met Cg 1,4 miljoen. Deze kosten worden gedekt door de bijdrage van Nederland.

Daarnaast is een budgetneutrale verschuiving van Cg 0,6 miljoen van Andere uitgaven (onvoorziene uitgaven) naar Verbruik goederen en diensten opgenomen ter dekking van operationele kosten. Deze uitgaven waren niet meegenomen in de vastgestelde begroting, omdat ze op het moment van opstellen niet bekend of verwacht waren. Het betreft incidentele uitgaven.

Subsidie en Overdrachten

Ter verbetering van de financiële administratie van het Land, met name om een duidelijke scheiding aan te brengen tussen subsidies en overige overdrachten, is de handleiding voor het rekeningschema aangepast.

Door deze herstructurering worden sommige bedragen nu onder andere begrotingsposten verantwoord dan in voorgaande jaren. Daarom is er een budgetneutrale wijziging zichtbaar tussen de categorieën Subsidie en Overdrachten.

Sociale zekerheid

Op basis van de realisatiecijfers tot en met augustus 2025 wordt de post duurtetoeslag verlaagd met Cg 3 miljoen. Dit bedrag wordt niet meerjarig gewijzigd.

Oplossingsrichting CMC

De oplossing voor de financiële problematiek van CMC bestaat uit 2 delen, namelijk:

A. Het structureel verhogen van het zorgbudget via SVB en jaarlijkse aanvullende middelen via de landsbegroting om de exploitatie van het CMC vanaf 2025 te balanceren (rekening houdend met de doelmatigheidsexercities waarvoor het CMC zelf verantwoordelijk voor is). Vanaf 2025 en meerjarig zijn de volgende bedragen in de landsbegroting opgenomen (dus ook in de huidige begroting 2026-2029) om vanaf 2025 de exploitatie van de CMC-entiteiten zoveel mogelijk te balanceren:

- Het separaat afrekenen van de zorgkosten voor onverzekerden. Deze zorgkosten over oude jaren zijn reeds afgerend en vanaf 2025 wordt per kwartaal een bedrag van Cg 2,5 miljoen aan het CMC overgemaakt ter financiering van de zorgkosten voor onverzekerden (welk per halfjaar wordt afgerekend). Totaal per jaar Cg 10 miljoen en dit bedrag is in de begroting 2025 en 2026-2029 overeenkomstig verwerkt.

- Extra landsbijdrage ad Cg 3 miljoen aan SVB geormerkt voor de verbetering van de arbeidsvoorwaarden van het CMC-personeel (niet zijnde medisch specialisten en topkader wegens LNT). Dit bedrag wordt via SVB (zorgbudget) aan CMC uitbetaald. Dit bedrag is in de begroting 2025 en 2026-2029 overeenkomstig verwerkt.
- De jaarlijkse kapitaallasten van CMC Vastgoed m.b.t. de Nederlandse lening voor de bouw van het ziekenhuisgebouw (jaarlijks: Cg 18 miljoen) zijn voor rekening van het Land gekomen. Dit betekent dat de lasten van CMC Vastgoed Cg 18 miljoen per jaar minder zijn en dus minder huurlasten voor CMC Exploitatie. Dit geeft aan SVB extra ruimte om een hoger zorgbudget aan CMC Exploitatie te betalen (na toetsing van de ingediende CMC-begroting). In de landsbegroting betekent dit dat het Land geen inkomsten voor rente en aflossing door CMC Vastgoed opneemt. Dit is in de begroting 2025 en 2026-2029 overeenkomstig verwerkt.
- Een extra landsbijdrage van Cg 10 miljoen aan SVB specifiek t.b.v. de bedrijfsvoering CMC. Dit geeft aan SVB extra ruimte om een hoger zorgbudget aan CMC Exploitatie te betalen (na toetsing van de ingediende CMC-begroting). Dit is in de begroting 2025 en 2026-2029 overeenkomstig verwerkt.
- De door SVB in het verleden doorgevoerde correcties in het zorgbudget ad Cg 9 miljoen per jaar zijn teruggedraaid en maken nu onderdeel van het jaarlijks zorgbudget. Dit bedrag wordt via SVB uitbetaald aan CMC.

Tabel 6 Aanvullende financiële bijdragen (specifiek bestemd voor het CMC) in de landsbegroting voor 2025 (en meerjarig). Overzicht van de financiële bijdragen (in miljoenen Cg):

	2025	2026	2027	2028
Kapitaallasten voor het ziekenhuisgebouw	18	18	18	18
Kosten voor onverzekerde patiënten	10	10	10	10
Extra bijdrage voor de bedrijfsvoering van het CMC	10	10	20	20
Extra geld voor betere arbeidsvoorwaarden voor CMC personeel (behalve medisch specialisten en topmanagers)	3	3	3	3
Extra zorgbudget voor het CMC	9	9	9	9
Kostenbesparingen door CMC	8	8	8	8
Totaal	58	58	68	68

B. Het saneren van de “unfunded” reservering voor vervangingsinvesteringen bij CMC Vastgoed en het saneren van zowel het negatieve eigen vermogen als de “unfunded” reservering voor vervangingsinvesteringen bij CMC Exploitatie. De voornaamste oorzaak van de “unfunded” reservering voor vervangingsinvesteringen bij CMC Vastgoed is het feit dat CMC Exploitatie haar verschuldigde huurpenningen niet volledig aan CMC Vastgoed heeft uitbetaald met als gevolg dat CMC geen liquiditeitsbuffer kon opbouwen ten behoeve van de financiering van haar vervangingsinvesteringen. Volgens het bestuur van CMC Exploitatie is het zorgbudget sinds haar oprichting ontoereikend geweest om aan al haar verplichtingen te voldoen en een liquiditeitsbuffer op te bouwen ten behoeve van de financiering van haar vervangingsinvesteringen. Het Land Curaçao wil de financiële positie van zowel het CMC Vastgoed als CMC Exploitatie saneren en heeft

hiervoor de volgende oplossingen in samenspraak met het bestuur van CMC Vastgoed en CMC Exploitatie uitgewerkt:

- Het kapitaliseren van CMC Vastgoed. Hierbij zal het Land de “unfunded” reservering voor de financiering van de vervangingsinvesteringen bij CMC Vastgoed voor haar rekening nemen. Het gaat hierbij om een bedrag van Cg 87 miljoen welk via een balanstransactie zal lopen. Dit houdt in dat het Land de vervangingsinvesteringen zal financieren conform de meerjaren investeringsplan (MJIP) van CMC Vastgoed. In feite wordt de toekomstige deelneming “CMC Vastgoed” opgewaardeerd tegen een kapitaalstorting van het Land. De waarde van de gekapitaliseerde deelneming “CMC Vastgoed” is niet hoger dan de getaxeerde waarde van het ziekenhuisgebouw, waardoor geen impairment (waardevermindering) moet plaatsvinden. Het voorgaande impliceert dat de kapitalisatie enkel via de balans zal gaan en heeft hierdoor geen gevolgen voor de gewone dienst van het Land.
- Het kapitaliseren van CMC Exploitatie. Hierbij zal het Land de “unfunded” reservering voor de financiering van de vervangingsinvesteringen bij CMC Exploitatie voor haar rekening nemen. Het gaat hierbij om een bedrag van Cg 24 miljoen welk via een balanstransactie zal lopen. Dit houdt in dat het Land de vervangingsinvesteringen zal financieren conform de meerjaren investeringsplan (MJIP) van CMC Exploitatie. In feite wordt de toekomstige deelneming “CMC Exploitatie” opgewaardeerd tegen een kapitaalstorting van het Land. Hierbij dient tevens rekening te worden gehouden dat door het saneren van CMC Vastgoed tegelijkertijd het negatief eigen vermogen grotendeels wordt gesaneerd (met uitzondering van de Cg 24 miljoen die via de kapitalisatie van CMC Exploitatie zal plaatsvinden). De waarde van de gekapitaliseerde deelneming “CMC Exploitatie” is niet hoger dan de waarde van de losse medische instrumentarium, IT-systeem en inventaris, waardoor geen impairment (waardevermindering) moet plaatsvinden. Het voorgaande impliceert dat de kapitalisatie enkel via de balans zal gaan en heeft hierdoor geen gevolgen voor de gewone dienst van het Land.

Om de bij punt B vermelde kapitalisaties (en desbetreffende kapitaalinjecties) te laten plaatsvinden geldt als voorwaarde dat de governance van de CMC-entiteiten (Vastgoed en Exploitatie) moet worden aangepast. De governance van de CMC-entiteiten moeten gaan voldoen aan de Landsverordening Corporate Governance van het Land Curaçao. Deze Landsverordening biedt de nodige check and balances voor het waarborgen van zowel de ‘belangen’ van het Land Curaçao als die van de HNO-entiteiten. Momenteel worden de laatste juridische aspecten uitgewerkt en zodra de CMC-entiteiten hun akkoord geven aan de Regiegroep zal de Regiegroep haar advies geven aan de Raad van Ministers welk als basis zal dienen voor de formele besluitvorming door de Raad van Ministers. Gezien de goede samenwerking met de huidige CEO’s van de CMC-entiteiten verwachten we voor het einde van 2025 de balanstransactie (punt B) te verwerken.

Volledigheidshalve wordt opgemerkt dat punt A sinds 2025 volledig is verwerkt (zowel in de begroting als de financiële administratie van het Land).

Andere uitgaven

Er is een budgetneutrale verschuiving van Andere uitgaven (onvoorziene uitgaven) naar Verbruik goederen en diensten opgenomen ter dekking van onverwachte, incidentele operationele uitgaven.

Kapitaaldienst

In Tabel 7 worden de wijzigingen op de kapitaaldienst ontleend in de voornaamste baten en lastencomponenten (in Cg miljoen).

Tabel 7. Mutaties op Kapitaaldienst

	2025	2026	2027	2028
Lasten	-	-	-	-
Investerings- en vermogensoverdrachten	-	-	-	-
Aflossing leningen o/g:	-	-	-	-
- binnenland				
- buitenland				
Kapitaalverstrekking overheidsbedrijven	-	-	-	-
Baten	-27,9	-	-	-
Onttrekking van Reserve en Voorziening.	-	-	-	-
Aflossing leningen u/g	-	-	-	-
Nieuwe financiering	-27,9	-	-	-
Saldo	-27,9	-	-	-

Financieringsbehoefte en financiering (Baten)

De regering van Nederland heeft, conform het advies van het College financieel toezicht (Cft), ingestemd met een gedeeltelijke herfinanciering van een vervallen lening ter waarde van Cg 140,0 miljoen. Concreet zal een bedrag van Cg 80 miljoen worden geherfinancierd. Het resterende bedrag van Cg 60 miljoen zal worden voldaan uit eigen middelen van het Land. Deze eigen middelen zijn deels afkomstig van het positieve saldo van de gewone dienst en deels uit inkomsten voortvloeiend uit het uitgeven van leningen.

Het Cft heeft geadviseerd om de investeringen volledig te financieren met een lening. Echter, de regering heeft besloten om van het totale investeringsbedrag van Cg 204 miljoen, een bedrag van Cg 147,7 miljoen via de kapitaalmarkt te financieren. Het resterende bedrag wordt met eigen middelen, middels het overschot op de gewone dienst, gefinancierd.

Bij een hercalculatie van de rentelasten is gebleken dat de totaal in de vastgestelde begroting opgenomen rentelasten voldoende zijn. De raming voor het rentepercentage in de begroting 2025 bedraagt 3,4 procent. Echter, de verwachte rente op de nieuw aan te gane lening zal naar alle waarschijnlijkheid tussen de 2,9% en 3,1% liggen, wat gunstiger is dan geraamd. Voor een gedetailleerd overzicht van de opgenomen geldleningen wordt verwezen naar de bijlage bij het beleidsdeel.

Allocatie van de middelen op de kapitaaldienst (Lasten)

In de landsverordening worden budgetneutrale wijzigingen doorgevoerd op de kapitaaldienst.

Een van de budgetneutrale wijziging is ten behoeve van de aanschaf van een nieuwe zeekabel, het CELIA-project.

De aankoop van een nieuwe zeekabel, in dit geval via het CELIA-project, is van cruciaal strategisch belang voor Curaçao en vloeit voort uit een urgente noodzaak om de digitale infrastructuur van het eiland te moderniseren en te beveiligen. Aquatel N.V., een dochteronderneming van Integrated Utility Holding N.V. (IUH), heeft zich geruime tijd beziggehouden met het onderzoeken van mogelijkheden voor een snelle onderzeese kabelverbinding met de Verenigde Staten. Gezien het overkoepelende publieke belang van deze cruciale infrastructuur, acht de regering het essentieel om hierin te investeren.

De huidige situatie is namelijk zorgwekkend: twee van de drie bestaande zeekabels die Curaçao voorzien van internationale internetconnectiviteit hebben het einde van hun economische levensduur bereikt. Dit betekent dat het eiland momenteel sterk afhankelijk is van slechts één resterende zeekabel Pacific Caribbean Cable System (PCCS), wat de internationale connectiviteit extreem kwetsbaar maakt. De onderzeese glasvezelkabels zijn echter een onmisbare schakel in het mondiale internetverkeer en vormen de ruggengraat voor digitale connectiviteit, economische weerbaarheid en nationale soevereiniteit.

De PCCS zeekabel fungeert als een essentieel back-upsysteem voor de internationale internetconnectiviteit van Curaçao. In geval het hoofdsysteem van de CELIA-zeekabel, dat de verbinding tussen Boca Raton (Florida, Verenigde Staten) en Aruba verzorgt, wegvalt, neemt de PCCS-kabel de functie over om de digitale verbindingen te waarborgen. Aquatel N.V. zal verantwoordelijk zijn voor de zelfstandige investering in dit back-upsysteem. Vooruitlopend hierop zal de regering de voorfinanciering van dit back-upsysteem verzorgen. Het belang van de PCCS-kabel is toegenomen doordat twee van de drie oorspronkelijke zeekabels die Curaçao bedienden, hun economische levensduur hebben overschreden, waardoor het eiland afhankelijk is geworden van de PCCS voor zijn internationale connectiviteit, wat een zekere kwetsbaarheid met zich meebrengt

De regering van Curaçao erkent dan ook ten volle de noodzaak van duurzame en betrouwbare internationale connectiviteit, mede met het oog op de continuïteit van de publieke dienstverlening, de verdere economische ontwikkeling van het eiland en het streven naar digitale onafhankelijkheid. Het CELIA subsea kabelsysteem, dat de verbinding tussen

Aruba, Curaçao, Bonaire en de Verenigde Staten zal verzorgen, is specifiek in dit kader ontwikkeld om aan deze behoefte te voldoen.

Door deel te nemen aan het CELIA-project via een extensie vanuit Aruba, wordt niet alleen de continuïteit van internationale digitale verbindingen voor Curaçao gewaarborgd, maar wordt ook een essentiële stap gezet naar een toekomstbestendige en veerkrachtige digitale infrastructuur. Het is dan ook wenselijk dat het Land Curaçao de juridische houder wordt van de gebruiksrechten (IRU en ROU) op dit strategische CELIA-kabelsysteem, om zo het publieke belang optimaal te borgen.

De financiële kant van het CELIA-project behelst een totale investering van eenmalig Cg 44,6 miljoen, te voldoen in drie tranches aan SETAR. De eerste tranche, een bedrag van Cg 25,0 miljoen, dient in 2025 te worden betaald. De PCCS-kabel is een investering van Cg 4,0 miljoen.

Deze wijziging betreft specifiek het dienstjaar 2025. Voor de financiering van de eerste tranche van de investering van het CELIA-project en De PCCS-kabel, wordt een bedrag van Cg 29,0 miljoen verlaagd. Deze verlaging wordt doorgevoerd ten laste van het Floating Offshore Wind-project van Curaçao (Cg 25,0 miljoen) en van de post Onvoorzien op de kapitaaldienst (Cg 4,0 miljoen).

De middelen voor deze begrotingswijziging zijn afkomstig van het Floating Offshore Wind-project van Curaçao, dat voorlopig niet wordt uitgevoerd. De voorbereidingskosten die voor dit windproject waren gereserveerd, worden nu ingezet om de eerste investeringsfase van het CELIA-project te financieren. Indien het Floating Offshore Wind-project alsnog doorgaat, zullen de middelen weer beschikbaar worden gesteld.

Daarnaast wordt een budgetneutrale wijziging opgenomen van Cg 5 miljoen tussen het Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn en het Ministerie van Justitie. Dit specifieke bedrag is geormerkt voor de realisatie van een nieuwe brandweerkazerne in Banda Riba. Deze wijziging zorgt ervoor dat de totale begroting van de overheid ongewijzigd blijft, terwijl de benodigde middelen effectief worden toegewezen aan dit cruciale project. De bouw van de kazerne in Banda Riba is van essentieel belang voor de versterking van de lokale veiligheid en hulpverlening, en zal naar verwachting de responstijden van de brandweer aanzienlijk verbeteren in deze regio.

Verder zijn er in de onderhavige landsverordening verschillende budgetneutrale wijzigingen opgenomen binnen de ministeries. Voor een uitgebreide toelichting hierop wordt verwezen naar de algemene beschouwingen per ministerie.

II. BEGROTINGSUITGAVEN PER HOOFDSTUK

In dit hoofdstuk wordt een korte uiteenzetting gegeven van de mutaties in de beschikbare financiële middelen die bij de verschillende ministeries zijn aangebracht.

Gewone dienst en Kapitaaldienst

In Tabel 8 zijn de gewone dienst uitgaven in de eerste Suppletoire Begroting 2025 nader uitgesplitst en per hoofdstuk gepresenteerd (in Cg miljoen). De indeling per hoofdstuk is als volgt:

- een hoofdstuk over de Staatsorganen en overige algemene organen;
- per ministerie een hoofdstuk.

Tabel 8. Mutatie op de gewone dienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2025
Staatsorganen en overige algemene organen	-3,6
Ministerie van Algemene Zaken	-1,6
Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening	1,5
Ministerie van Justitie	22,1
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	3,3
Ministerie van Economische Ontwikkeling	-0,5
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	14,4
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	1,3
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	6,2
Ministerie van Financiën	-49,4
Totaal	-6,3

Tabel 9. Mutatie op de Kapitaaldienst uitgaven per hoofdstuk

Hoofdstuk	2025
Staatsorganen en overige algemene organen	0,0
Ministerie van Algemene Zaken	0,0
Ministerie van Bestuur, Planning en Dienstverlening	-1,5
Ministerie van Justitie	6,5
Ministerie van Verkeer, Vervoer en Ruimtelijke Planning	29,0
Ministerie van Economische Ontwikkeling	-25,0
Ministerie van Onderwijs, Wetenschap, Cultuur en Sport	0,6
Ministerie van Sociale Ontwikkeling, Arbeid en Welzijn	-5,0
Ministerie van Gezondheid, Milieu en Natuur	0,0
Ministerie van Financiën	-4,6
Totaal	0,0

De Minister van Financiën,

GUBERNU DI KORSU

